

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra slavistiky

Sekce polské filologie

studijní rok 2011/2012

**Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky
překladu a tlumočení (Specializace: alpinismus- horolezectví)**

**Terminological base and thematic worksheets for the innovation of the translation and
interpretation education (Specialization: alpinism- mountaineering)**

**Baza terminów i tematyczne karty dla inowacji nauki przekładu i tłumaczenia
(Specjalizacja: alpinizm – wspinanie)**

Bakalářská diplomová práce

Autorka práce: Kateřina Najmanová, Polština se zaměřením na hospodářsko
právní a turistickou oblast

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou literaturu a citace, které v ní jsou použity.

V Olomouci dne 12.4. 2012

.....

Děkuji Doc. PhDr. Ivaně Dobrotové, Ph.D. za trpělivost a lidský přístup při tvorbě této bakalářské práce.

.....

OBSAH

1	ÚVOD	5
1.1	ÚVOD DO TÉMATU ALPINISMUS A HOROLEZECTVÍ.....	6
1.2	ZDROJOVÉ MATERIÁLY	7
1.3	PRAKTICKÁ ČÁST	8
2	PŘEHLED POZNATKŮ	9
2.1	OBOHACOVÁNÍ SLOVNÍ ZÁSoby	9
2.2	ODBORNÁ TERMINOLOGIE	9
2.3	NEOLOGISMY	11
2.3.1	Neosémantismy	12
2.3.2	Výpůjčky	12
2.3.2.1	Anglicismy.....	14
2.4	SOCIOLEKTY	15
2.4.1	Profesionalismy (Języki zawodowe).....	15
2.4.2	Tajné jazyky (Języki tajne).....	16
2.5	TEORETICKÉ SOUVISLOSTI A ZAŘAZENÍ V HOROLEZECKÉ SPOLEČNOSTI UŽÍVANÉHO JAZYKA.....	17
2.5.1	Jazykový úzus (Uzus językowy)	17
2.5.2	Jazyková stylizace (Stylizacja językowa).....	17
2.5.3	Vulgarismy (Wulgaryzmy).....	18
2.5.4	Regionalismy (Regionalizmy).....	19
2.5.5	Zkratková slova (Skrótownce).....	20
2.5.6	Polysémie (Polysemia, wieloznaczność wyrazów)	20
3	ANALÝZA SLOVNÍ ZÁSoby	21
4	PRACOVNÍ LISTY	29
5	ZÁVĚR	43
6	PŘÍLOHY	44
7	ABSTRAKT	45
8	ABSTRACT	45
9	ANOTACE	46
10	Bibliografie	47
11	Internetové zdroje	47

1 ÚVOD

Alpinismus slovo nadřazené všem aktivitám probíhajícím v horách a na skalách. Již dávno neznamena dobývat vrcholy Alp. Alpinisté jsou lidé dobývající hory celého světa ve sněhu a mrazu, ale také na sluncem rozpálených skalnatých plotnách. Pod toto slovo ale spadají i další aktivity jako *horolezectví*, *sportovní lezení*, *bouldering* apod. Jde o tolik specifické trávení volného času náročné na materiál, ale také technické dovednosti a nemalé vědomosti, že se kolem nich vytvořila „lezecká komunita“. Lidé v ní pojmí společné trávení volného času, podobný životní styl a názory. Často lze lezce rozeznat již na první pohled díky jejich vizáži a způsobu sebe-prezentace. K tomu neodmyslitelně patří i styl vyjadřování.

Je zde důležitá, stejně jako u jiných profesionálů, vzájemná velmi rychlá a přesná domluva. Rozhovory často probíhají mnoho metrů nad zemí nebo v prostředí, kde může hrozit nebezpečí. Každý musí vědět, co dělá a také se musí velmi přesně se svým lezeckým partnerem domluvit. Stejně tak se používá lezecký jazyk večeř u ohně, v restauraci či na setmělém parkovišti, kde lezci přespávají, po dni prožitém ve skalách či horách. Kdy jsou všichni nabití dojmy, zážitky z úspěšných či méně úspěšných přelezů. To vše potřebují sdílet. A s kým jiným než s lidmi, kteří tomu všemu nejlépe rozumí- s dalšími lezci.

Trvá dlouho zapadnout a porozumět o čem ostatní mluví. Zeptat se stojí často „nováčka“ dosti úsilí a také smíchu z druhé strany. Nikdo to ale nemyslí zle. Důležitá je otevřenost, touha se učit a hlavně touha trávit čas venku. Od začátku si všichni tykají- v horách i na skalách. Není malých či velkých lezců. Každý ví nač má a kam míří. A když si onen „nováček“, jehož krvavé ruce a kotníky zmozolnatěly, živelně večeř povídá o tom, co přes den zažil, tak už je součástí a určitě slovník lezeckých výrazů nepotřebuje.

Jedná se oblast specifickou. Mohlo by se snad zdát, že až příliš. Nutno ale podotknout, že již více jak desítku let lze ve společnosti zaznamenat trend trávení volného času zpět v přírodě. Lidé míří z měst ven. Existují agentury, které nabízejí tzv. outdoorové sporty. Vznikají obchody, kde prodávají outdoorové vybavení. Narůstá počet lezeckých portálů, čím dál tím více lidí touží po dobrodružství ať na sněžnicích, skialpových lyžích či na skalách. Roste množství katalogů, outdoorových časopisů. Pořádají se veletrhy a sportovní závody. Je velmi pravděpodobné, že se lezení stane v roce 2020 další olympijskou disciplínou.

Alpinismus není okrajovou záležitostí. Je to expandující oblast pro tlumočnický a překladatelský specifický slovní zásobou i komunikačním stylem. Tato práce navazuje již na bakalářské práce předešlé (tematicky odlišné) a snaží se vytvořit alespoň malý střípek česko-polské slovní zásoby včetně praktických cvičení k jejich procvičování. Je tu také proto, aby na oblast alpinismu upozornila

1.1 ÚVOD DO TÉMATU ALPINISMUS A HOROLEZECTVÍ

Alpinismus a jeho druhy se stávají v rámci moderního trendu návratu k přírodě stále oblíbenější a vyhledávanější formou trávení volného času jak klientů, kteří za tyto „adrenalinové sporty“ platí instruktorům a firmám, jež jim umožní zažít nevšednost přírody díky těmto prožitkovým aktivitám, tak lidí, kteří v přírodě chtějí sami trávit svůj volný čas jen s přáteli.

Pro tlumočnický a překladatelský tak nastává období, kdy přichází vlna katalogů firem vyrábějících speciální materiál, firem poskytujících outdoorové programy nebo cestovních kanceláří. Na pultech knihkupectví se začínají objevovat knihy s touto specifickou tematikou, které se snaží o zvýšení bezpečnosti při provozování sportů, jako je sportovní lezení, horolezectví ve vysokých horách nebo například skialpinismus. Existují internetové stránky, portály asociací nebo organizací zaštiťujících jednotlivé sporty. Probíhají závody v extrémních sjezdech, skialpinismu či stěnovém lezení. Píší se články a provádějí studie.

To vše a mnoho dalších aktivit a činností souvisí i s velkým množstvím textu, který je třeba přeložit či akci, meetingů nebo školení, která je třeba tlumočit.

Alpinismus ve své široké podobě není již okrajovou záležitostí, ale stává se součástí běžného života velmi široké populace. Stejně jako jsou specifické jednotlivé činnosti, je i velmi specifický jazyk zde užívaný pro běžného překladatele tlumočnický nevídaný. Bez materiálů jako je např. slovník o 200 slovech obsažený v této práci je pro nezkušeného a oboru neznalého překladatele například překlad materiálů pro školení instruktorů s tematikou bezpečnosti lezení na skále a ledu nepřekonatelným oříškem.

1.2 ZDROJOVÉ MATERIÁLY

Vzhledem k velké specifičnosti zvoleného oboru a zároveň také naprosté absenci jakýchkoli zpracovaných polsko-českých či česko-polských materiálů v podobě slovníku nemohla autorka užít žádný specializovaný slovník na horolezeckou terminologii a ani žádný z univerzálních slovníků (např. *Universalny słownik języka polskiego pro red. Stanisława Dubisza, 2003* nebo *Słownik współczesnego języka polskiego pod red. Bogusława Dunaja, 1996*) či slovníků, které se snaží přiblížit současné době a mluvě určitých sociálních skupin (např. *Słownik polszczyzny potocznej, Czeszewski, 2006*).

K sestavení slovníku obsahujícího 200 výrazů ze zvolené oblasti tak použila internetové horolezecké polské výkladové slovníky jako:

- *Mały słownik slangu wspinaczkowego* <http://5kdhpawel.w.interia.pl/slownik.html>
- *Słowniczek wspinaczkowy* <http://altika.pl/index.php/poradnik-wspinaczkowy/60-sowniczek-wspinaczkowy.html>
- specifický slovník pro oblast Tater *Słowniczek terminów tatrańskich* <http://www.tatry.turystyka-gorska.pl/slownik.htm>

Výše zmíněné internetové slovníky byly třemi nejzákladnějšími, které byly doplněny o několik dalších, a sloužily autorce pouze jako zdroje polských termínů s jejich definicemi. Jak již bylo zmíněno, nepodařilo se najít žádný polsko-český či česko-polský horolezecký slovník a tak byly české ekvivalenty přiřazovány na základě autorčiny znalosti oboru.

Pro hledání polských definic hesel byly použity zejména výše zmíněné slovníky doplněné o několik dalších méně rozsáhlých výkladových horolezeckých slovníků.

K vyhledání českých definic byly jako zdroj využity zejména:

- *Skripta pro předmět Horolezectví 1 (2006), interní materiál Katedry rekreologie, FTK UP.*
- *Manuál Lanového centra Proud Olomouc (2004), interní materiál LCP Olomouc.*
- *Katalogy firmy BEAL (2009,2011)*
- *Info HUDY základy bezpečného lezení (2006)*

Za výjimečný zdroj autorka považuje reklamní katalogy firmy Beal, která je jedním z předních výrobců horolezeckého materiálu na světě, z let 2011 a 2009. Každý z katalogů byl vydán v jiném jazyce a tak bylo velmi snadné vzhledem k naprosto identické struktuře

obou vydání najít polsko-české ekvivalenty a to včetně definic fyzikálních údajů a pojmů již poměrně odborných (ale na druhou stranu stěžejních) vztahujících se k vlastnostem a testování horolezeckého materiálu.

1.3 PRAKTICKÁ ČÁST

Součástí práce je soubor pracovních listů složených z cvičení a úkolů vztahujících se ke zvolené problematice.

Jak tvrdí Serety, Lipińska (2005) nejlépe se zapamatovávají slovíčka, která má student v určité souvislosti a tak si je zapamatuje na základě kontextu. Efektivitu výuky také podporuje přítomnost obrazového materiálu, opakování slov v časově krátkých intervalech a různých kontextech.

V pracovních listech se tato cvičení vyskytují. Jedná se o cvičení založená na spojování výrazů, hledání jejich obsahu, doplňování textů, jejich překládání popřípadě tlumočení.

Cílem pracovních listů je zefektivnění výuky překladu a tlumočení a hlavně rozšíření znalostí o zkoumaném oboru. Proto se v listech vyskytuje na samotném začátku stručný slovník nejzákladnějších slov a slov vyskytujících se v textech pracovních listů. Složitější cvičení jsou zde doplněna o cvičení zábavnější a jednodušší. Vzhledem k specifčnosti tematické oblasti jsou cvičení doplněna o fotografie či obrázky některých výrazů. Je zde také brán zřetel na tlumočnickou dovednost zapamatování si hlavních informací textu či možnost vyzkoušet si s partnerem ve dvojici konsektivní tlumočení.

Zdrojem textů, které mají zejména charakter článků či veřejných sdělení, byly hlavní polské lezecké portály <http://pza.org.pl> a <http://wspinanie.pl/>.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

Veškeré teoretické poznatky zmiňované v následující kapitole úzce souvisí s jevy, se kterými se autorka setkala v rámci tvorby tematického slovníku o 200 heslech, který je k práci přiložen na disku.

2.1 OBOHACOVÁNÍ SLOVNÍ ZÁSObY

Slovní zásoba polského jazyka se stále rozvíjí, roste a mění. V slovní zásobě zanikají slova a to jak v důsledku zániku jejich denotátu (tj. v současné době již neexistuje jejich praktické použití) tak v důsledku vystrčení jinými slovy nebo jakožto frazeologismy odvolávající se na například již neexistující tradice. Na druhou stranu v jazyce přibývají slova a fráze, které vyplňují mezery v názvosloví ve vztahu k současným potřebám, a tvoří tak nejnovější vrstvu polské slovní zásoby.

Dle Markowského (2007) existují čtyři obecné způsoby obohacování slovní zásoby daného jazyka:

- Tvorba nových slov na základě již existujícího morfému (tvorba neologizmů)
- Tvorba nových frazeologických vazeb
- Udělování nových významů slovům a frázím (neosémantizace)
- Vypůjčka do jazyka nových jazykových prvků

2.2 ODBORNÁ TERMINOLOGIE

Podle Markowského (1999) se jedná o lexikální jazykový podsystém typický pro vědu a techniku, který má zaručit rychlé a přesné porozumění odborníků z dané oblasti mezi sebou navzájem, s jinými odborníky, ale také lidmi mimo specifickou oblast zájmu. Na komponenty této terminologie jsou kladeny obecné ale i podrobné nároky. Týkají se zejména nově vznikajících slov.

Markovský (1999) určuje šest kritérií pro správnost termínů následovně:

- **Zásada funkčnosti (zasada funkcjonalności)**- termíny by měly vyplňovat mezery v systému odborného názvosloví
- **Zásada logiky (zasada logiczności)**- znění termínů by samo o sobě mělo vyvolat představu o jejich obsahu
- **Zásada systémovosti (zasada systemowości)**- termín by měl mít konkrétní místo v již existujícím systému názvosloví
- **Zásada reprodukce (zasada reproduktywności)**- každý nový termín by měl mít takovou stavbu, aby z něj bylo možné vytvářet slova odvozená
- **Zásada úspornosti (zasada ekonomiczności)**- termín by měl být krátký (pokud možno ne víceslovný), jednoduše vyslovitelný a měly by v něm být obsaženy pouze informace potřebné pro identifikaci denotátu
- **Zásada správnosti (zasada poprawności)**- ve smyslu shody termínů obecnými jazykovými pravidly

Při tvorbě dobré odborné terminologie je důležitá znalost nároků a kritérií uvedených výše, ale hlavně povědomí o tom, jak je možné tyto zásady splnit. Pro tvorbu kvalitních odborných termínů je nezbytná znalost polského systému slovo tvorby.

Terminologii mnoha oborů tvoří v souladu s výše zmíněnými obecnými způsoby obohacování slovní zásoby jazyka dle Markovského (1999) výrazy, které lze rozdělit na:

- 1 **Neologismy (Neologizmy)**- Klimešův Slovník cizích slov (2005, 492) definuje neologismus jako „nové slovo, tj. nově utvořený jazykový prostředek dosud nevžitý, jazyková novota; nová slova, která pronikla do jazyka nedávno a mají ještě příchuť novosti“.
- 2 **Neosémantismy (Neosemantyzmy)**- podle Markovského (1999) se jedná o vypůjčené termíny z obecného jazyka, které nabyly nového významu často i velmi rozdílného od významu původního.
- 3 **Vypůjčky (Zapożyczenia)**- nejčastěji z cizích jazyků

K těmto způsobům vzhledem k jejich obšírnosti a zároveň přímé souvislosti s praktickou částí této bakalářské práce se bude autorka věnovat v následujících kapitolách.

2.3 NEOLOGISMY

Jsou Markowským (1999) označovány za nové jazykové elementy (slova, jejich význam a jejich obraty), které vznikají na základě neustálého rozvoje jazyka. Může se jednat o slova potřebná a povedená nebo naopak o slova zbytečná nebo nesprávně vytvořená. Jako nejčastějšími důvody pro jejich vznik se jeví průběžná názvoslovná potřeba spojená s novými předměty, činnostmi, institucemi, ale také chuť osvěžování slovní zásoby.

Neologismy by měly být dle Markowského (1999) považovány za hlavní způsob obohacování polského jazyka a to zejména díky tvůrcům odborné a vědecké terminologie.

Z hlediska původu a struktury se dle Markowského (1999) rozlišují:

- **Slovotvorné neologismy (Neologizmy słowotwórcze)**- tvořené na základě daného jazyka od již existujících výrazů pomocí formantů
- **Významové neologismy- neosémantizmy (Neologizmy znaczeniowe)**- již dobře známé výrazy užívané ale v novém významu na základě vlastního jazyka nebo výpůjčky z jazyka cizího
- **Výpůjčky slov z jiných jazyků (Zapózyczenia wyrazowe z innych języków)**
- **Frazeologické neologismy (Neologizmy frazeologiczne)**- nová spojení ustálených slov

Z výše zmíněných způsobů obohacování slovní zásoby mají největší zásluhu slovotvorné neologizmy a to hlavně ve chvíli, kdy z každodenního jazyka mizí slova cizí. V odborné terminologii je slovotvorba podněcována neustálým mezinárodním kontaktem (internacionalismy), které urychlují komunikaci a výměnu vědomostí mezi vědci.

V polském jazyce je dle Markowského (1999) v posledních letech pozorován vznik velkého množství expresivních neologizmů, které jsou reakcí na politické, hospodářské či společenské změny. Další výraznou tendencí je tvorba nových zkratkových slov. To se projevuje dvojím způsobem:

- Každodenní (hovorové) výrazy zastupující neutrální nebo literární vyjádření dvouslovného výrazu (*torba reklamowa* → *reklamówka*)
- Zkratkové slovo od víceslovných výrazů (*Polski Związek Alpinizmu* → *PZA*)

Některé ze vzniklých neologizmů nezůstávají jako trvalá část jazyka, ale jsou spíše chvilkovou módou nebo nejsou schvalovány již od prvních počátku jejich zavádění.

2.3.1 Neosémantismy

Jsou jednou z možností obohacování a rozšiřování slovní zásoby jazyka. Některé z těchto změn mají podle Markowského (1999) pravidelný očekávaný vznik, jiné naopak vznikají dosti živelně a neočekávaně.

Neosémantismy se mohou jevit jako jazykové chyby. Je proto při jejich užívání a zejména fázi zavádění výrazu nutné pečlivě dbát na kontexty, ve kterých se používají. Zabrání se tak veškerým nedorozuměním vzhledem k tradičnímu užívání daných slov. Užívání neosémantismů ve vědecké a technické terminologii lze používat pouze ve chvíli, kdy nelze použít neologismy nebo výpůjčky.

2.3.2 Výpůjčky

Dle Markowského (1999) to jsou ve struktuře daného jazyka cizí výrazy, obraty, typy odvozenin, formy flexe, větné skladby nebo fráze. Obecně přijatá klasifikace výpůjček je založena na třech kritériích: téma výpůjčky, původ a stupeň přijetí.

1. Kritérium tématu výpůjčky (Kriterium przedmiotu zapożyczeni)

Podle tohoto kritéria rozeznáváme výpůjčky:

- **Správné**¹ (*Właściwe*)- cizí výrazy přejaty i s jejich významem (popřípadě se zjednodušenou výslovností nebo pravopisem)
- **Strukturální** (*Strukturalne, tj. kalki*)- přesné převzetí slov i s jejich konstrukcí
- **Sémantické** (*Semantyczne*)- spočívá v přijetí pouze významu slova, které doplňuje již známé
- **Umělé** (*Sztuczne*)- výrazy daného jazyka utvořené z cizích morfémů. Tento druh výpůjček je v současné polštině (zejména vědecko-technické) jedním z hlavních

¹ Překlad autorky. Nebyl nalezen odborný český ekvivalent.

způsobů obohacování slovní zásoby. Komponentami nových výrazů jsou jak afixy cizího původu (*-acja, -ada, -ista atd.*; předpony: *anty-, hiper-, inter-, meta- atd.*) jako i celé komponenty složenin (*auto-, makro-, mini-*). Některé z nich se objevují zejména v skladbě vědeckých a technických termínů (*bio-, psycho-, termo-* nebo – *fobia, -grafia, -logia* atp). Vypůjčené výrazy se stávají vzory struktury z části polské a části cizí.

2. Kritérium stupně přijetí (Kriterium stopnia przyswojenia)

Toto kritérium rozlišuje další tři druhy:

- **Citáty (Citaty, wtręty)**- výrazy a obraty, které jejich uživatelé zacházejí jak v psané tak mluvené formě přesně v originální podobě cizí povahy (např. *bye bye, sorry*)
- **Vypůjčky částečně asimilované (częściowo przyswojone)**- cizí výrazy, které mají zjednodušenou výslovnost i pravopis, adaptované na polský jazykový systém, na druhou stranu nesklonné z důvodu jejich netypické stavby (např. *bonto, bikini, guru*)
- **Celkové vypůjčky (Całkowicie przyswojone)**- výrazy a slovní spojení přejaté z cizích jazyků, které jsou ale přizpůsobeny polskému jazykovému systému vzhledem k pravopisu, výslovnosti a flekse (např. *dżem, skecz, budżet*).

3. Kritérium původu (Kriterium pochodzenia)

Vzhledem k tomuto kritériu je možno v současném polském jazyce rozlišit třídy výrazů nazvaných podle jazykového zdroje. Patří mezi ně například:

- **Anglicismy**- vypůjčky z anglického jazyka (např. *dżinsy, czempion, trend*)
- **Bohemismy**- české vypůjčky (např. *hańba, robot, memoriał*)
- **Latinismy**- latinské vypůjčky (např. *atrament, historia, rebelia*)

Samozřejmě hledá polský jazyk inspiraci i v jiných dalších jazycích jako jsou např. němčina, maďarština, ruština, italština, ale třeba i turečtina.

Kromě vypůjček z cizích jazyků rozlišujeme tzv. **internacionalismy**, neboli mezinárodní slova, se kterými se setkáváme v mnoha jazycích v přibližně té samé formě s tím stejným obsahem. Za obecně první internacionalismy jsou považována slova řecko-latinského původu.

Užívání výpůjček v polském jazyce by mělo dle Markowského (1999) být limitováno zejména z praktického hlediska. Mnoho čtenářů a posluchačů není připraveno na texty obsahující „nepolská“ slova. V dnešní době se také může stát, že jsou některé jazyky považovány za nadřazené nebo více atraktivní a tak používání slov pocházejících právě z těchto jazyků láká.

2.3.2.1 Anglicismy

Vzhledem k síle a intenzitě působení anglo-americké kultury nejen na polskou kulturu, ale v souvztažnosti s tím i na polský jazyk, považuje autorka za nutné věnovat se tomuto typu výpůjček blíže.

Anglický jazyk začal na polštinu silně působit teprve po druhé světové válce. Tradiční vliv anglického jazyka se týkal zejména dvou témat: vědecko-technická terminologie (např. *dubbing, stres, trend*) a sportovní terminologie (např. *badminton, debel, bekhend*). Šedesátá a sedmdesátá léta ještě navíc přinesla vlnu týkající se slovní zásoby v oblasti mládežnických volnočasových aktivit, zejména v oblasti hudby (např. *blues, country, singel*). Vliv anglického jazyka na polštinu se výrazně změnil v osmdesátých a devadesátých letech. Vědecko-technická terminologie a sportovní terminologie zůstala i nadále otevřená tomuto vlivu. Obecně ale nastupuje nová vlna expanze tohoto jazyka. Je charakteristická následujícími rysy:

- Nastoupil prudký, silný, intenzivní nárůst výpůjček z anglického prostředí. Anglické výrazy se neobjevují jako dříve jen ve vědecko-technických textech a sportovních termínech, ale také na veřejnosti ve formě informativních nápisů, ohlášení, reklam. Slýchány jsou i v každodenních rozhovorech dospělých i dětí.
- Nejsilněji působícím jazykem se stává angličtina ve své americké podobě (existuje tedy rozdíl mezi anglicismy a amerikanismy).
- Vypůjčovaná slovní zásoba již nesouvisí pouze s vědecko-technickými termíny, sportem či hudbou. Začíná se dostávat i do mnoha dalších oblastí a to zejména stavby, obsluha, programování a práce na počítači. Nově se tato slova také objevují ve vztahu s péčí o krásu (*aerobic, make-up, peeling*), každodenním životem (*shop, sex, family, market*) nebo se jedná o výrazy spojené s určitým prostředím.
- V každodenním životě, rozhovorech fungují anglické výrazy (cytaty, wtręty) jako *bye-bye, hey, love, non stop, story, sorry* nebo *ok*.

Další oblastí působení angličtiny v polském jazyce je pronikání do polštiny v podobě nejrůznějších zkratk (např. *VIP- very important people- bardzo ważna osoba; PIT- personal income tax- podatek od dochodów*).

Nejen výše zmíněné příklady vedou k lexikálním změnám v polském jazyce, ale také v celém systému jazyka a hlavně v polské každodenní kultuře. S touto anglicko-americkou vlnou je nutné zmínit obavu o zachování polského jazyka v jeho původní podobě, s čímž úzce souvisí používání tohoto druhu výrazů s mírou a ve správném a významově nutném kontextu.

2.4 SOCIOLEKTY

Člověk je přirozeně tvorem společenským s tendencí komunikovat, sdílet a potkávat se. V každé životní etapě se projevují silnější či slabší vazby s určitou skupinou lidí. Může se jednat o rodinu, skupinu vrstevníků, kamarádů ze školy, z práce nebo sportovního klubu. Pojí nás pracovní či jiné povinnosti, rodinné vazby nebo volnočasové zájmy. Každá z těchto skupin si může vytvořit svůj vlastní jazyk, který se od obecné mluvy liší, jak výrazy, tak například nejčastěji používanými frázemi. Takovouto jazykovou obměnu nazýváme sociolektem.

Sociolekt definuje Przybylska (2003) jako modifikaci obecného jazyka užívanou ve skupině lidí, kteří jsou v nějaké vzájemné spojitosti.

Obecně se dá říci, že se jedná o jazyk nebo jazykový styl určité skupiny lidí či kolektivu.

V rámci sociolektů lze rozlišit *jazyky odborné a tajné jazyky*. Někdy můžeme tyto modifikace označit také jako dialekty.

2.4.1 Profesionalismy (Języki zawodowe)

Ve skupinách lidí, kteří vykonávají to samé povolání (např. mezi herci, lékaři, námořníky, vojáky, horníky atp.) se užívá tzv. profesionalismů. Vystupují zde jak odborné definice, oficiální, knižní, učebnicové termíny, tak i běžné každodenní výrazy vytvořené pro denní kontakt s lidmi téhož oboru např. v místě práce. Část této skupiny můžeme

označit jako **žargon** neboli slova pro lidi z okolí naprosto nesrozumitelná. Nejčastěji bývají vypůjčena z cizích jazyků.

V rámci této jazykové modifikace je nejdůležitější pružná, rychlá a přesná komunikace ve smyslu předávání informací. Méně času se zde věnuje formulaci hodnocení nebo projevení emocí. Znalost tohoto jazyka je naprosto nezbytná pro možnost vykonávat práci a fungovat v rámci celé komunity.

Jedním z nejstarších polských sociolektů je *lovecký jazyk*. Skládá se z přibližně dvou tisíc výrazů týkajících se lovné zvěře, honu, stopování, samotného lovu nebo mysliveckých zvyků. Většina výrazů pochází ze staropolského období a dokonce přešly do obecné polštiny některé z frází, které se v dnešní době používají v jiných významech (např. *zbijac baki* už neznamená střílet ptáky, ale *obijac się, leńnuchowac, bezmyślnie spędzac czas*).

V současné době patří mezi nejnovější ale také nejužívanější sociolekty jazyk pracujících na internetu popřípadě užívajících nejrůznější typy internetových sociálních sítí.

2.4.2 Tajné jazyky (Języki tajne)

Některá skupiny se záměrně izolují od společnosti (např. zloději, narkomani, ale i sportovci) a záměrně vytvářejí *tajné podoby jazyka*. Tajností se také vymezoval například partyzánský jazyk za druhé světové války. Tajný prvek jazyka bývá, jak je z tohoto příkladu patrné, často velmi cílený.

Slang, žargon, hantýrka, argot

Podle Kopečného (Tyto termíny označují tzv. „společenské nářečí“ nebo také vrstevné nářečí. Mají obecnou příčinu v profesionálním nebo zájmovém společenském rozvrstvení, někdy i podle pohlaví a stáří.

Przybyłksa (2003) označuje tyto čtyři termíny jako jazyk určité skupiny společnosti, obvykle považované za kulturně nižší. Projevuje se vlastní slovní zásobou a frazeologismy, jež jsou často nepochopitelné a nesrozumitelné pro všechny, kteří nenáleží k dané skupině.

2.5 TEORETICKÉ SOUVISLOSTI A ZAŘAZENÍ V HOROLEZECKÉ SPOLEČNOSTI UŽÍVANÉHO JAZYKA

V následující kapitole autorka zmiňuje teoretické podloží pro výrazy, frazeologismy a zkratky, která se v mluveném i psaném projevu alpinistů, horolezců a lezců objevují. Pořadí podkapitol není nikterak účelové. Jedná se o pouhý přehled teoretického podloží, jež nebylo zmíněno v předchozích kapitolách. Autorka se zároveň snaží tuto teorii doplnit o konkrétní příklady ze slovníku této práce nebo obecné souvislosti na základě zkušenosti z fungování takovéto specifické skupiny (vždy psáno kurzívou pod základním textem).

2.5.1 Jazykový úzus (Uzus językowy)

Můžeme vysvětlit jako ustálený způsob používání jazykových prostředků ve vztahu k určité době a prostředí, který zahrnuje i neobvyklá, nepravidelná nebo netradiční použití jazyka. Tento zvyk je charakteristický pro určitou skupinu či komunitu.

Pro skupinu horolezců se dá za jazykový úzus označit forma a styl mluveného jazyka, který je většinou velmi odlehčený často až vulgární. Styl mluveného a psaného projevu se od sebe příliš neodlišuje a to ani v odborném textu. Horolezecká komunita neuznává etickou normu vykáání, ale v ní jsou si všichni rovni, což se projevuje primárně právě automaticky nastaveným tykáním.

2.5.2 Jazyková stylizace (Stylizacja językowa)

Markowski (1999) označuje jazykovou stylizací vědomé formování textu v souladu se stylistickými normami, které jsou charakteristické pro jiný typ výroků. Tím dochází, že jsou textu přiřazeny vlastnosti, které by pro něj nebyly na první pohled typické.

Tato stylizace se může týkat celého textu nebo jen jeho určité části.

Dle Markowského (1999) rozlišujeme tři typy stylizací:

- **Archaizace**- napodobování starých forem jazykové výpovědi

- **Dialektová stylizace**- spočívá na principu zařazování do projevu dialektových výrazů nebo může jít o stylizaci celého jazykového projevu.
- **Kolokvializace**- stylizování jazykového projevu na hovorový styl a to formou vkládáním hovorových výrazů nebo celkovým přizpůsobením

Typickým příkladem horolezeckého světa je odborná literatura. Většina knih, instruktorských manuálů, oficiálních stránek je, ač přes svou nepopiratelnou odbornost a podrobnost, psána velmi hovorovým způsobem. Předpokládá se, že čtenář je věci znalý a tudíž patří k „našim“ a tak si autoři často nepotřebují takřkajíc hrát na něco víc. Důležité je pro ně předat informace. Přizpůsobení odborného textu klasickému jazyku odborných textů je v tu chvíli vedlejší.

2.5.3 Vulgarismy (Wulgaryzmy)

Obecně označujeme tato slova za „sprostá“, hanlivá a z toho vyplývá nežádoucí.

Jedná se o expresivně zbarvená slova spíše negativního charakteru. Donedávna to byly výrazy spojené s lidmi primitivními pocházejícími z nejnižší vrstvy společnosti. V současné době byl zaznamenán nežádoucí posun v užívání vulgarismů v podobě jejich pronikání i do jiných skupin společnosti (zejména mládeže a studentů).

Pro dobře vychované jedince mají tyto výrazy spíše nádech zakázaného ovoce a tak je užívají hlavně s cílem provokovat, protestovat či dát najevo svou nespokojenost. Markowski (1999) také označuje vulgarismy jako primitivní způsob pro vyjádření emocí lidí, kteří je neumí ovládat, nebo jako způsob vyjadřování lidí s malou slovní zásobou.

Používání vulgarismů nelze považovat za překročení pravidel jazyka (ve smyslu jejich gramatické či sémantické správnosti), ale jedná se především o překročení společenských norem, zásad dobrého vychování a je považováno za nedostatek kultivovanosti.

Nutno podotknout, že se horolezectví a alpinismu obecně věnují převážně velmi inteligentní a vzdělaní lidé mající přehled i v mnoha jiných oblastech. Pohyb v horolezecké společnosti ale jejich jazykový projev v rámci času věnovaného lezci poměrně vulgarizuje. A to v komunikaci mezi sebou navzájem, tak v užívání výrazů, které mohou být za

vulgarismy velmi lehce považovány (např. **dupówa**- velmi špatné počasí, **faker**-lezcův nejsilnější prst, prostředníček, prase- těžký vak nebo batoh užívaný na uskladnění materiálu při vícedélkovém lezení).

2.5.4 Regionalismy (Regionalizimy)

Jsou jazykovými částmi- výslovnost, slova, slovní formy, větné konstrukce apod., které jsou užívány zejména obyvateli určité oblasti. Mají svou mnoho desítek let dlouhou tradici a jejich užívání nemůže být v rámci celého jazyka považováno za chybné.

V současnosti lze v Polsku rozlišit pět polských částí, které dostávají název podle velkých měst (Kraków, Warszawa, Poznań, Białystok, Śląsk), jež jsou součástí daného regionu, s tím, že se specifika jazyka týkají celého regionu.

Nejčastěji se regionalismy projevují v podobě výslovnosti a slovní zásoby. Změny ve skloňování nebo větné skladbě jsou spíše výjimkou.

Mezi horolezecké regionalismy můžeme zařadit výrazy a spojení, která se používají pouze a jenom v některých oblastech jako jsou například Tatry popřípadě v oblastech, kterých je územně více, ale jsou charakteristické a třeba i světově unikátní jako pískovcová oblast Adršpach atd.

*Jako příklady autorka uvádí **označení konkrétních míst**, kterým rozumí jen obyvatelé nebo Ti, kteří do oblasti jezdí velmi často (Betlejemka- Centralny Ośrodek szkolenia PZA, Ceprostrada- nazwa żółtego wygodnego szlaku z Morskiego Oka na Szpiglasową Przełęcz, Moko- Morskie Oko atd.)dále pak **označení osob** typických pro danou oblast (ceper- turysta pochodzący z nizin, który przyjechał na wakacje w góry,filanc- strażnik TPNu) nebo označení čehokoli **typického** pro danou oblast (piaskarz-wspinacz wspinający się głównie na piaskowcach, śmigło- śmigłowiec ratowniczy TOPR-u).*

2.5.5 Zkratková slova (Skrótwce)

Jsou specifickou třídou odvozenin utvořených z několikaslovných názvů institucí, firem, úřadů, asociací atd.

V polštině se zkratková slova tvoří od prvních písmen, hlásek nebo prvních slabik jednotlivých slov. Takovéto odvozeniny fungují v polském jazyce jak ve formě psané tak mluvené.

Téměř každý i začínající horolezec musí znát PZA- Polski Związek Alpinizmu, UIAA- Międzynarodowa Federacja Związków Alpinistycznych (L'Union Internationale Associations d'Alpinisme (fr.), HMS- tvar karabiny podle Halbmastwurfsicherung- jištění polovičním lodním uzlem, TPN- Tatrański Park Narodowy).

2.5.6 Polysémie (Polysemia, wieloznaczność wyrazów)

Markowski (1999) tvrdí, že se jedná o obvyklý slovotvorný jev, kdy mají slova více jak jeden význam. Podle něj to vychází z lidské přirozenosti hledání nově vzniklého v již existujícím a tudíž známém.

Proces obohacování slov o další významy nazývá neosémantizací a označuje ji za typický jev současné doby. Zároveň upozorňuje na fakt, že by si každý uživatel slov majících více významů měl uvědomit, že ne každý musí znát jejich význam. Takovéto užívání může vést k nedorozuměním.

V horolezeckém slovníku se setkáváme pouze se dvěma polysémantickými výrazy a to osma, která může znamenat jak uzel, tak jistící prostředek, a výrazem jištění, které se významově liší, zda mluvíme o činnosti nebo o jistícím bodu.

3 ANALÝZA SLOVNÍ ZÁSObY

Součástí této bakalářské práce je slovník, jenž je souborem 200 termínů, které se týkají oblasti alpinismu a zejména podoblasti horolezectví. Celý slovník je umístěn na k práci přiloženém disku. Kromě polsko-českých ekvivalentů jsou zde k nalezení další jak polské nebo české možnosti vyjádření daného výrazu jinou většinou hovorovější formou. Nechybí zde ani polské a české definice každého z nich. Vzhledem k naprosté absenci jakéhokoli polsko-českého či česko-polského horolezeckého slovníku je zdrojem polsko-českých ekvivalentů sama autorka.

V předchozích kapitolách bylo již vysvětleno teoretické podloží jazykových jevů, které byly objeveny při analýze slovní zásoby. Níže autorka zmíní jen konkrétní příklady jevů, jež byly při analýze objeveny:

1. Anglicismy (16)

- U následujících slov si český i polský jazyk ponechaly toto původní anglické slovo v originálním znění. Důvodem je většinou ponechání mezinárodní unifikace a tím zjednodušení dorozumívání se mezi lezci. Jedná se zejména o styly lezení, které jsou často sportovní disciplínou nebo vybavení, u něhož nebyl nalezen výstižnější výraz. Slova jako *building* nebo *campus board* jsou poměrně nová a do oboru přišla již v období, kdy je angličtina považována za hlavní komunikační jazyk, z čehož nevyplývala potřeba vytváření nového českého či polského názvu.

Bouldering- bouldering- lezení bez lana v malé výšce; samostatná disciplína s krátkými lezeckými úseky zato však náročnými na sílu a motoriku. Často se používá hovorová zkrácenina *boulder*.

Building- building- nová odnož lezení, která využívá objekty vytvořené lidskou činností (stěny budov, mosty, ruiny atp.); styl bez používání jištění

Campus board- campus board- převislá trénigová deska s úchyty lištami různé velikosti; slouží především k trénigu síly

Drytooling- drytooling- lezení s mačkami a cepíny po holé skále bez sněhu a ledu

Friend- friend- jistící prostředek; mechanický vklíněnc složený z několika dílů vůči sobě pohyblivých; tahem za páčku se rozpětí zužuje, poté se vloží do skalní pukliny, páčka se pustí čímž dojde k roztažení a vklínění v puklině

Gore-tex – gore-tex- materiál GORE-TEX® byl poprvé představený v roce 1978; vzniká slaminováním naší patentované membrány GORE-TEX® s vysoce funkčními textiliemi; licencovaní výrobci pak tento materiál používají k výrobě oděvů, doplňků a obuvi; snad žádný lezec si v současnosti neumí představit pobyt v horách bez goretexové výbavy

Red point- red point- styl lezení, kdy je lezec jištěn pomocí lana zdola, začíná pod cestou bez připravených expresek či jiných prostředků; zakázáno je odpočívání na jistících bodech; po případném pádu končí pokus o vylezení dané cesty; lezec má možnost se s cestou blíže seznámit ještě před nástupem; velmi používaný a respektovaný styl.

Skyhook – skyhook- pevný kovový háček, slouží jako jistící prostředek; bývá opatřen smyčkou z popruhu, která slouží jako oko pro připnutí karabiny; zavěšuje se za nerovnosti na skalnatém povrchu skály.

Slackline – slackline- tzv. moderní provazochodectví, kdy člověk chodí, balancuje, skáče, provádí nejrůznější triky na popruhu upevněném mezi dvěma body (nejčastěji stromy).

- Následující slova byla v polském jazyce zachována v kompletní originální podobě:

Crash pad- bouldrovací matrace- přenosná polstrovaná žiněnka využívaná při boulderingu jako ochrana před zraněním při pádu. Anglický originál se v češtině také stále ještě používá. Nejčastějším českým označením na rozdíl od polštiny je *bouldermatka*.

Ring- kruh- druh jištění na skále; podobný masivnímu nýtu; nejčastěji používaný na pískovcových skalách; v dřívku nýtu je otvor, v němž je navíc pohyblivý kovový kruh. Polština zachovala anglický název vzhledem k tvaru tohoto jištění. V českém jazyce se nepoužívá vůbec.

- Níže zmíněná slova si zachovala z anglického originálu zejména svou výslovnost. Psaná forma byla v polštině přizpůsobena polskému jazykovému systému. Český jazyk si buď zachoval původní znění (on sight), přizpůbil slovo českému jazykovému systému (*expreska*) nebo vytvořil a zavedl v užívání vlastní český ekvivalent (*vklíněnc*).

Ekspres- expreska- komplet dvou karabi a krátké smyčce se dvěma oky na koncích; karabiny se připínají právě do těchto ok; slouží k propojení jistícího bodu (nýt, vklínělec, kruh atp.) s lanem; jedna karabina se připíná do oka jistícího prostředku, do druhé karabiny se vkládá lano

Onsajt- on sight- nejčistší forma výstupu lezce; bez předešlého studia cesty leze na jeden zátah bez pádu nebo odpočinku, cestou osazuje jištění. Polským ekvivalentem je také *od strzału*.

Roks- vklínělec- kovové jehlanovité předměty různé velikosti sloužící k mobilnímu postupovému jištění; vhodné pro úzké štěrbiny. Polské slovo si zachovalo znění z anglického *rocks*, který má ale jiný význam.

Sak- pytel- robustní vak, v němž se na velkých stěnách vytahuje nahoru na laně. Od angl. Originálu *sack(pytel)*.

Skialpinizm- skialpinismus- vysokohorské lyžování; označujeme zimní přechody zasněžených hor a pohyb v zimních horách s jednoduchými výstupy a sjezdy; může se jednat o jednodenní i vícedenní túry s noclehem na horských chatách nebo ve volné přírodě; používá se speciální lyžařská i horolezecká výzbroj. Slovo je zároveň složeninou anglických slov *ski (lyže)* a *Alps (Alpy, obecně hory)*.

Téměř všechna výše zmíněná slova můžeme považovat zároveň i za slova odborné terminologie.

2. Vulgarismy (2)

Dupówa- špatné počasí- počasí, které nedovoluje v žádném případě lezení. Slovo odvozeno od polského slova *dupa*.

Faker- prostředníček- prostřední a pro lezce nejsilnější prst na ruce. Slovo je odvozeno od velmi vulgárního gesta prováděného prostředníčkem pocházejícího od anglického *fuck*.

3. Frazeologismy (3)

Z górna asekuracja- s horním jištěním- jinak také ale jištění „na rybu“ (*wędka*). Lano je umístěno do jištění nahoře na skále do vratného bodu; na jednom konci lana je lezec a na druhém je jistič, který jistí ze země.

Zbułować się- nechat si naběhnout- unavit si předloktí do té míry, že kyselina mléčná zabraňuje držet a udržet téměř jakýkoli chyt. Od toho také: „*mám naběhnuto*“.

Żywiec- free sólo- jde o přelez cesty jednotlivce bez použití lana a zajišťovacích pomůcek, jako je lano, karabiny, sedací úvazek. Říká se: „*wspinać się na żywca*” nebo „*wspinać się na żywczyka*”.

4. Slang (8)

Slova z většiny ostatních kategorií by mohla být lehce zařazena do oblasti slangu. Téměř všechna slova užívaná horolezci, byť by se jednalo o odbornou terminologii, mají svou slangovou formu, které člověk porozumí až po určitém čase v dané společnosti. Zůstaly proto vybrány pouze reprezentativní vzorky:

Bambuła- oblý chyt(obláč)- druh chytu, kde používá zejména třecí sílu a celou dlaň

Buły- svaly- příčněpruhovaná tkáň s elastickými vlastnostmi, jejíž vytrénování se projevuje hl. silou

Garnek- kokos (helma)- přilba je jednou z nejdůležitějších ochranných pomůcek z výstroje horolezce; ochraňuje hlavu, jejíž zranění je značně nepříjemné a potencionálně vždy velmi nebezpečné

Gleba- zemovka- dlouhý pád zpravidla s nešťastným koncem, kdy nebyl lezec zachycen ale spadl přímo na zem

Klama- madlo- velký pohodlný chyt na skále nebo stěně uchopitelný celou dlaní

Maselko- lehká cesta

Spręż- vrcholová forma- období, kdy se sportovec cítí nejlépe připraven po psychické i fyzické stránce

Łojant- lezec

5. Terminologie (8)

Do této kategorie byly vybrány jen reprezentativní vzorky. V celém slovníku i horolezeckém názvosloví tvoří odborné názvy velkou část. Mohou se týkat materiálu, stylů

lezení, které mají přesně daná pravidla, fyzikálních vlastností materiálu, názvů skalních útvarů atd.

Atest- atest- znamená, že daný horolezecký materiál prošel testy a splnil normy CE a UIAA nebo jen UIAA; údaj o atestaci výrobku je na něm vyražen nebo jinak umístěn

Styl alpejski- lehký alpský styl- nejhodnotnější styl výstupu ve vysokých horách; horolezci se většinou aklimatizují na okolních kopcích; po dostatečné aklimatizaci se tým soustředí na svůj hlavní cíl; výstup provádí na jeden zátah, bez postupových táborů a bez návratu do základního tábora; horolezci mají v batohu nejnútnejší vybavení, lezecký materiál, jídlo, pití, stany a popřípadě komunikační techniku; v některých strmých stěnách nelze ani postavit stan a tak horolezci bivakují ve vysekaných plošinách

Styl kapsułowy- lehký expediční styl- styl lezení ve vysokých horách, kdy menší skupina horolezců dopraví veškeré vybavení a náklad do základního tábora sama bez pomoci nosičů; další průběh expedice je stejný, jako u klasického výstupu

Styl obleźniczy- klasický expediční styl- způsob výstupu při lezení ve vysokých horách, který je složen ze série postupových táborů, expedice využívá pomoci výškových nosičů „Šerpů“, které si po čas expedice najme; srdce celého výstupu tvoří tzv. “ basecamp“ a odtud horolezci postupují dál do dalších táborů; v obtížných místech jsou natažené fixní lana

Wezeł zderzakowy- dvojitá rybářská spojka- uzel sloužící k nejpevnějšímu a spolehlivému spojení dvou lan a to i nestejného průměru

Współczynnik odpadnięcia- pádový faktor- určuje tvrdost pádu působící na lezce; čím vyšší pádový faktor, tím tvrdší pád; výpočet podělení délky pádu činnou délkou lana

Wezłowatość- uzlovatelnost- testovaná vlastnost lana; na laně se uváže uzel a u jednoduchých lan se zatíží hmotností 10 kg; následně se změří vnitřní průměr uzlu a vypočte se koeficient uzlovatelnosti

Wydlużenie dynamiczne- dynamická průtažnost- natažení lana při první pádové zkoušce UIAA; nesmí přesáhnout 40% délky lana

6. Polysémie (4)

Ósemka –osma – jak v polštině tak v češtině má dané slovo dva různé významy. Jedná se o slaňovací pomůcku, též se použitelnou i jako jistící pomůcka ve tvaru cifry 8. Totéž slovo ale znamená zároveň druh uzlu, jímž se lezci navazují na lano.

Asekuracja – jištění- i toto slovo má jak v polštině dvojí význam. V obou jazycích se jedná o jištění jako činnost, kdy jistič zabezpečuje lezce před pádem, ale může také vyjadřovat jistící bod v terénu zbudovaný pomocí jistícího prostředku (nát, skoba, smyčka apod.).

Parch- horolezeckou hantýrkou je takto označována cesta, která se lezci z jakéhokoli důvodu nelíbila. Jinak lze tento výraz přeložit jako *prašivina*.

Glebować- spát na zemi- pouze v polštině má toto slovo 2 významy. Jedním je spát na zemi a druhé znamená „hodit zemovku“ tj. spadnou ze skály přímo na zem.

7. Regionalismy (2)

Ve slovníku se objevily zejména tatranské regionalismy:

Filanc- správce národního parku- pracovník a strážce Tatranského národního parku

Śmigło- záchranný vrtulník- vrtulník zachraňující zraněné v Tatranském národním parku

8. Zkratková slova (3)

HMS karabinek- HMS karabina- HMS- tvar karabiny podle **H**albmastwurfsicherung- jištění polovičním lodním uzlem

PZA- Polský alpinistický svaz- Polski Związek Alpinismu

UIAA- Międzynarodowa Federacja Związków Alpinistycznych – Mezinárodní horolezecká asociace (*L'Union Internationale Associations d'Alpinisme* (fr.))

9. Polská slova bez českého ekvivalentu (4)

Pro následující výrazy nemá český jazyk vyhovující ekvivalent. Ve slovníku byly u většiny až na *himalaizm* vytvořeny souslovné ekvivalenty, které se v českém jazyce ale nepoužívají.

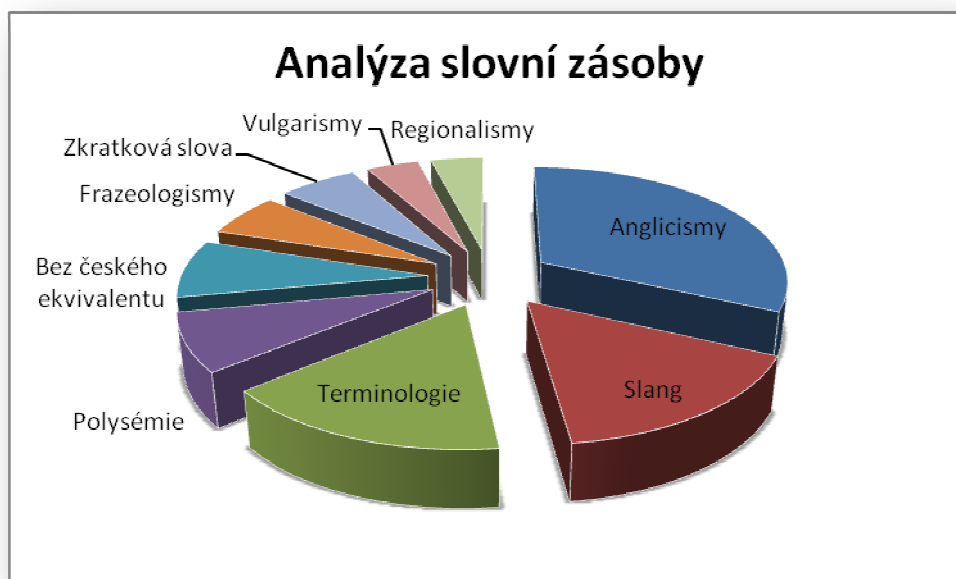
Himalaizm- vysokohorské lezení v nejvyšších horách, Himalájích

Horolezka- středně velký (30-40l) lehký batoh pro lezení v horách

Kontrkostka- vklínětec, který se ve spáře dává do protisměru, aby zabránil vytržení prvního vklíněnce

Parch- cesta, která se lezci z jakéhokoli důvodu nelíbila

10. Závěr analýzy slovní zásoby

Obrázek 1. Grafické znázornění analýzy slovní zásoby

Výše uvedený graf ilustruje rozřazení slovní zásoby v rámci 50 slov vybraných ze slovníku o 200 heslech. Nejedná se o nikterak statisticky významné zjištění. Na druhou stranu autorka usuzuje, že výskyt anglicismů, termínů a slangových výrazů v nejvyšším zastoupení je opodstatněný. Překvapivým zjištěním se stalo malé zastoupení vulgarismů,

kteřé autorka vzhledem ke znalosti dané oblasti považovala za užívanější. Nízky výskyt regionalismů je vysvětlitelný faktem, že již při tvorbě slovníku nebyl brán na tato slova zřetel s cílem představit spíš slova základní a obecněji užívaná.

Tabulka 1. Analýza padesáti pojmů slovní zásoby

Anglicismy	16
Slang	8
Terminologie	8
Polysémie	4
Bez českého ekvivalentu	4
Frazeologismy	3
Zkratková slova	3
Vulgarismy	2
Regionalismy	2
	50

4 PRACOVNÍ LISTY

A. SLOVNÍ ZÁSoba- ALPINISMUS, HOROLEZECTVÍ

PL	CZ
A	
alpinista	alpinista
alpinizm	alpinismus
asekuracja	jištění
asekurant	jistič
B	
baza	základní tábor
buty wspinaczkowe	lezecké boty (lezečky)
C	
czekan	cepín
chwyt	chyt
D	
droga wspinaczkowa	lezecká cesta
drytool	drytool(ing)
K	
kadra narodowa	národní tým
karabinek	karabina
kluczowe miejsce	klíčové místo
komin	komín
L	
lina	lano
lina dynamiczna	dynamické lano
lina pojedyncza	jednoduché lano
lina statyczna	statické lano
łojant	lezec (expresivně)
luz	průvěs
M	
magnezja	magnesium
O	
oczko	dírka (chyt)
ósemka	slaňovací osma
ósemka	slaňovací osma
P	
pętla	smyce
prowadzić drogę	táhnout cestu
przejście	přeles
przewieszenie	převis

R	
raki	stoupací železa
rakiety śnieżne	sněžnice
ring	kruh
roks	vkliněnc
S	
ściana sztuczna	umělá stěna
skala wspinaczkowa	klasifikace
skialpinizm	skialpinismus
stopień	stup
szczelina lodowcova	ledovcová trhlina
szlak turystyczny	turistická trasa
T	
trudność	obtížnost
U	
uprząż	úvaz
uprząż biodrowa	sedací úvaz
W	
wspinacz	lezec
wspinaczka lodowa	lezení v ledu
wspinaczka sportowa	sportovní lezení
wspinanie	lezení
wspinanie tradycyjne	tradiční lezení
współczynnik odpadnięcia	pádový faktor
Z	
zapeiraczka	technika rozporu
zespół linowy	lanové družstvo
zjazd	slanění
żyła	pramen lana
żywotność	životnost

Rusza nowa wyprawa unifikacyjna PZA - Manaslu 2012

Rusza nowa wyprawa unifikacyjna Polskiego Związku Alpinizmu w ramach programu Polski Himalaizm Zimowy 2010-2015 - Cel: Manaslu (8156m) - ósma góra świata

Już w najbliższy poniedziałek wyruszy wyprawa unifikacyjna Polskiego Związku Alpinizmu na Manaslu. Wyprawa prowadzona będzie w ramach programu "Polski Himalaizm Zimowy 2010-2015", którego honorowym patronem jest Bronisław Komorowski - Prezydent RP. Wyprawę finansuje Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundacja Wspierania Alpinizmu Polskiego im. Jerzego Kukuczki. Sprzęt uczestnikom ekspedycji zapewnia Hi Mountain.

Skład wyprawy: Jerzy Natkański - kierownik wyprawy, Rafał Fronia, Andrzej Bargiel, Grzegorz Borkowski, Jarosław Gawrysiak, Kamil Grudzień i Piotr Snopczyński.

Polscy himalaiści będą wspinać się drogą klasyczną czyli północno wschodnią ścianą. Baza wyprawy znajdzie się na lodowcu na wysokości ok 4 800 m npm. Powyżej bazy, himalaiści planują założyć 3 obozy pośrednie: C1 – 5600 m npm, C2 - 6800 m npm, C3 - 7200 (7400) m npm.

"Wspinaczka będzie odbywać się w zespołach 3, a w ostateczności 2. osobowych. Celem ubezpieczenia drogi wspinaczkowej i powrotu zamierzamy zaporęczować najtrudniejsze miejsca linami 6 i 7 mm o łącznej długości 600 m, a także będziemy przygotowani na ubezpieczenie grani szczytowej (lina 5 mm)." – mówi Jerzy Natkański kierownik wyprawy. "W związku z przewidywanymi dużymi opadami śniegu (nawet do 2 metrów) jesteśmy przygotowani na odnawianie zaporęczowania drogi, a także na ewentualność przysypania obozów, czy ich zniszczenia." – dodaje Natkański.

Każdy zespół działający powyżej bazy będzie zaopatrzony w łączność radiową i pozycjoner GPS (cała droga będzie zapisana w postaci śladu a miejsca obozów i punktów newralgicznych w postaci waypointów). Zespół będący najwyżej będzie posiadał łączność satelitarną (na wypadek utraty łączności radiowej), stałą łączność satelitarną z krajem posiadać będzie baza (telefony satelitarne i łączność mailowa).

W niższych partiach góry himalaiści zamierzają wykorzystywać rakiety śnieżne i narty ski-tourowe. Program wyprawy nie przewiduje zjazdu ze szczytu Manaslu na nartach przez któregokolwiek z uczestników.

Całość drogi będzie ostrasowana traserami odblaskowymi na wypadek poruszania się nocą, a miejsca obozów (umiejscowienie namiotów) będą ostrasowane wysokimi traserami. Akcja górską będzie koordynowana z bazy a w celu jej poprawnego przeprowadzania himalaiści

będą codziennie otrzymywać meldunki pogodowe, które pozwolą zaplanować działania na 3-4 dni do przodu.

Uczestnicy wyprawy nie będą używali tlenu z butli. Do ewentualnych celów ratunkowych wyprawa będzie wyposażona w worek Gamova, oraz tlen ratunkowy wynoszony do najwyższego obozu.

Manaslu jest ósmym co do wysokości ośmiotysięcznikiem, według pomiarów ma on 8156 m n.p.m., chociaż w niektórych źródłach pojawia się również wysokość 8 163 m. Tak jak Everest od zawsze uważany był za górę Brytyjczyków, tak Manaslu nosi miano góry Japończyków, którzy zdobyli ją 9 maja 1956 roku, po dwóch wcześniejszych nieudanych próbach (1953, 1954) i rekonesansie w 1952 r. Pierwszego zimowego wejścia na szczyt Manaslu dokonali 12 stycznia 1984 r. Maciej Berbeka i Ryszard Gajewski.

(Zdroj: <http://pza.org.pl>)

1. **Przeczytajcie si text a zkuste vlastními slovy bez použití slovníku převyprávět text.**
2. **Aniž byste se dívali na text, zopakujte stěžejní informace sdělení.**
3. **K následujícím obrázkům přiřaď jejich názvy**

(rakiety śnieżne, baza, narty skituringowe, butla tlenowa)

a.

b.

c.

d.

4. Kontrolní otázky:

- a. Která hora je považována za horu Britů?
- b. Kolikátou horou na světě (soudě podle výšky) je hora Manaslu?
- c. Budou užívat horolezci při výstupu kyslíkové lahve?
- d. Kolik účastníků výpravy plánuje sjezd z vrcholu na lyžích?
- e. Kolikačlenná je polská výprava na horu Manaslu?
- f. Z jaké světové strany plánují horolezci pokořit horu?

5. Přeložte bez použití slovníku následující úryvky:

- a. Każdy zespół będzie zaopatrzony w łączność radiową
- b. Baza wyprawy znajdzie się na lodowcu
- c. Wspinaczka będzie się odbywać w zespołach 3 osobowych
- d. W związku z przewidywanymi dużymi opadami śniegu
- e. Himalaiści będą codziennie otrzymywać meldunki pogodowe

6. Přeložte polský text do češtiny.

C. KONTROLNÍ CVIČENÍ

1. Všimněte si následujících názvů institucí:

Alpinizmu

arzystwo
owe

2. Rozhodněte, o kterou instituci se jedná v následujících textech:

- a. powstał w 1974 roku z przekształcenia przedwojennego Klubu Wysokogórskiego. Jest federacją klubów i sekcji zrzeszających taterników, grotolazów, narciarzy wysokogórskich i zawodników wspinaczki sportowej.
- b. jest największą federacją krajowych związków alpinistycznych. Organizacja powstała w 1932 roku w Chamonix, skupia ponad 88 członków organizacji wspinaczkowych z 76 państw. Siedzibą federacji jest Berno w Szwajcarii.
- c. Pierwszy klub taternicki został powołany do życia 17 sierpnia 1921 roku przez Františka Liptáka, Mikuláša Mlynářčika i Gustáva Nedobrego. Nazwa jest skrótowcem utworzonym pierwotnie od hasła idealismus, alpinismus, memento mori, eugenika, solidarita (idealizm, alpinizm, „pamiętaj o śmierci”, eugenika, solidarność).
- d. jest czeskim odpowiednikiem polskiego PZA.
- e. powstała w 1990 r. Z założenia najważniejszymi celami (które szczegółowo opisano w statucie) miała być pomoc przy organizacji wypraw, podejmowanie inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa w górach, wreszcie popieranie wydawnictw służących promocji polskich dokonań górskich i upowszechnianie wiedzy o nich.

2. Spojte výrazy:

ucho	wysokogórski
uprzęż	linowy
szlak	skalne
szczelina	pięść
stanowisko	lodowcova
lina	wspinaczkowa
krwawa	turystyczny
klub	biodrowa
HMS	pojedyncza
droga	dynamiczne
zespół	asekuracyjne
wydłużenie	karabinek

3. Doplň věty výrazy v závorkách ve správném tvaru:

Co z nich wyrośnie? Rekordy 10-latków...

Zdolni 10-letni, a właściwie 11-letni (11 lat kończą w kwietniu br.). Mowa o rozpoznawalnych już we (**wspinaczka**) światku, **Tito Traversa** i **Brookie Raboutou**. Oboje zrobili w marcu rekordy (**życie**), prowadząc drogi 8b+. Takie trudności w wieku 11 lat pokonał jako pierwszy na (**świat**) nie kto inny, jak Adam Ondra (Czech ma (**reszta**) podobnych rekordowych wyników na koncie dużo więcej).

A wracając do naszych (**bohater**). Tito Traversa to młodziutki, bardzo ambitny wspinacz rodem z Ivrea. Moc pokazał w ubiegłym (**sezon**), kiedy poprowadził serię "ósemek b" (pierwsza w dorobku była *Je est un autre* we francuskim Castillon). Najnowsze osiągnięcie Tito to kombinacja trzech linii biegnących przewieszeniem, właściwie dachem Tetto di Sare. Włoski rejon (**leżeć**) w Valle d'Aosta to zresztą jedno z ulubionych miejscówek Traversy, a (**wsponimać**) kombinację próbował posklejać już w październiku ubiegłego roku.

' 8a+ (foto. A.

Droga nazywa się *Sarsifal* i jest połączeniem *Sarre 2000* oraz dwóch wyciągów *Parsifala*. (**klucz**) miejsce na drodze, które sprawiło Tito najwięcej problemów, to trawers (**łączyć**) *Sarre 2000* z *Parsifal L1*. Druga z młodziutkich gwiazd, Brookie Raboutou (córka słynnej pary Robyn Erbesfield-Raboutou i Didiera Raboutou, siostra uzdolnionego (**młodzieniec**), 14-letniego Shawna, który notabene ma już za sobą debiut w trudnościach 8c) świętowała sukces na *God's of Stone* w Red River Gorge.

W przeciwieństwie do Tito, Brookie ma nieco (**skromny**) kapowniczek. Prawie równo rok temu zadebiutowała na drodze 8b, (**robić**) *Swingline* w Red River. W tym samym sezonie poprowadziła też między innymi dwie 8a+; *Bad attitude* w St Antonin i *Esau directa* w Margalefie.

(Zdroj: <http://wspinanie.pl>)

4. Bez znalosti obsahu následujících článků z horolezeckou tematikou přeložte jejich nadpisy:

- a. W labiryncie stopni instruktorskich - stan prawny szkoleń wspinaczkowych w Polsce
- b. Kadra narodowa we wspinaczce sportowej na 2012 rok - będzie hymn?
- c. Subiektywny test butów wspinaczkowych Konrada Ociepki wraz z dodatkiem
- d. Najciekawsze polskie przejścia 2011 według wspinanie.pl
- e. Szopen i Mnisza Skała, czyli nowy rejon drytoolowy w Karkonoszach
- f. Windą do nieba...
- g. Push The Limits już niebawem!
- h. Puchar Polski Młodzików i Dzieci w Jaworzynie
- i. O ludziach i kosmitach czyli Trio wraca ze Szwajcarii
- j. Kłamlivy materiał w TVP1 dotyczący wyprawy na Gasherbrum

5. Pospojuj slova s odpovídajícími definicemi:

Wspinaczka lodowa	obъекt przystosowany do wymagań wspinaczki (wieża ciśnięć, szyb windy czy ściana budynku) albo specjalnie w tym celu zbudowany
Zapieraczka	czas przechowywania przed pierwszym użyciem i czas użytkowania naprz. liny, który jest dla użytkownika bezpieczny
Zespół linowy	morale wspinacza, jego preferencje psychiczne do uprawiania wspinaczki
Żywotność	sportowcy najczęściej wspinają się na kamienie, skałki, czy góry zbudowane z różnego rodzaju; alternatywą dla naturalnych form skalnych są sztuczne obiekty wspinaczkowe
Ściana sztuczna	formacja skalna w kształcie komina najlepiej nadająca się metodą zapieraczki
Psycha	kilku partnerów, którzy razem się wspinają albo idą po lodowcu; zespół jest powiązany liną
Oczko	sport ekstremalny uprawiany w warunkach zimowych na pionowych (i nie tylko) ścianach pokrytych lodem, lodospadach (zamarzniętych wodospadach) i różnych formacjach sopli
Komin	najtrudniejszy technicznie odcinek drogi wspinaczkowej
Kluczowe miejsce	chwyt w postaci pojedynczej dziurki; oczka często występują w wapieniu
Łojant	technika wspinania, używana najczęściej w kominach

6. Napiš esej, který bude obsahovat alespoň tři slova z minulého cvičení.

7. Doplň vlastní asociace ke slovu **HOROLEZECTVÍ** a zkus je následně vysvětlit svému partnerovi.

8. Jeden ze dvojice přečte 1 z následujících textů tak, aby druhý mohl konsektivně tlumočit. Poté se vyměňte.

TEXT 1

Konferencja prasowa z uczestnikami zimowej wyprawy

30 marca 2012r. w warszawskim Centrum Olimpijskim odbyła się konferencja prasowa polskiej wyprawy zimowej na Gasherbrum I.

Konferencję otworzył prezes Polskiego Związku Alpinizmu Janusz Onyszkiewicz, po czym głos zabrał kierownik wyprawy Artur Hajzer. Na początku ponownie przytoczył założenia programu Polski Himalaizm Zimowy 2010-2015 i przedstawił dane o warunkach pogodowych panujących o tej porze roku na Gasherbrum I (8080 m).

Przedstawiając drogę wejścia na szczyt Artur Hajzer odniósł się także do drugiej międzynarodowej wyprawy działającej w tym samym czasie w składzie: Gerfried Göschl, Cedric Hählen i Nisar Hussain. Krótki przedstawił rejon ich działania. Następnie poprosił o uczczenie chwilą ciszy pamięci wszystkich, którzy zginęli w górach.

Dalej głos zabrali kolejno uczestnicy wyprawy: Janusz Gołąb, Adam Bielecki, Agnieszka Bielecka opisując przebieg całej wyprawy i problemy z jakimi przyszło się borykać w czasie oczekiwania na tzw. "okno pogodowe".

Na konferencji obecni byli między innymi: Krzysztof Wielicki, Anna Czerwińska, Kinga Baranowska, Maciej Stańczak, Janusz Kurczab, Anna Milewska, Ryszard Dmoch, Martyna Wojciechowska.

Jeszcze raz gratulujemy i mamy nadzieję, że kolejna planowana wyprawa pod kierownictwem Krzysztofa Wielickiego zakończy się również takim sukcesem.

(Zdroj: 1 kwietnia 2012, Iwona Bocian <http://pza.org.pl>)

TEXT 2

Oświadczenie w sprawie kłamliwego materiału w TVP

Oświadczenie w sprawie kłamliwego materiału wyemitowanego przez TVP1 dnia 14.03.2012 na temat wyprawy zimowej na Gasherbrum I

Materiał ten był nieprawdziwy, zmanipulował nasze materiały filmowe i nie służył niczemu jak tylko nakręcaniu sensacji. Wykorzystano w nim nasze materiały filmowe sprzed miesiąca, dotyczące innej sytuacji i wyrwane z kontekstu. Nieprawdą jest jakoby: himalaiści skrajnie wyczerpani ostatkiem sił dotarli po ataku szczytowym do bazy. Wszyscy dotarli do bazy w dobrym stanie zarówno psychicznym jak i fizycznym.

Nieprawdą jest jakoby: w bazie kończyły się żywność i leki - i pozostawało już tylko moczenie odmrożeń w ciepłej wodzie. Wyprawa ma doskonałe zaplecze medyczne, świetnie i obficie zaopatrzoną aptekę, i wystarczające zasoby żywności.

Chcielibyśmy zaapelować do dziennikarzy, że nie jesteśmy materiałem tylko żywymi ludźmi, którzy mają rodziny i przyjaciół. Rozsiewanie tego typu sensacyjnych, nieprawdziwych informacji jest niezwykle szkodliwe, zwłaszcza w przypadku tego sportu, który sam w sobie niesie duże ryzyko, straszenie rodzin i opinii publicznej niczemu nie służy.

Jesteśmy oburzeni, naszym zdaniem sprawą powinna się zająć Komisja Etyki Mediów.

Członkowie Polskiej Zimowej Wyprawy na Gasherbrum I

Artur Hajzer, Janusz Gołąb, Adam Bielecki, Agnieszka Bielecka

(Zdroj: 15 marca 2012, Marek Karnecki; <http://pza.org.pl>)

9. Rozhodni, zda jsou následující tvrzení týkající se obou textů ze cvičení č. 9 pravdivá nebo lživá a odpověz P nebo F (prawda – fałsz).

- a. Konferencje prasową otvorzył kierownik wyprawy Artur Hajzer.
- b. Krótki mównił gównie o pogodzie pod czas wyprawy.
- c. 14.03.2012 wyemitowano kłamliwy materiał przez telewizje Polsat.
- d. Prawdą jest, że wszyscy himalaiści dotarli do bazy w dobrym stanie zarówno psychicznym jak i fizycznym.
- e. Członkowie Polskiej Zimowej Wyprawy na Gasherbrum I chcą by się sprawą zajęła PZA.
- f. Gasherbrum I jest wysoki 8080m.
- g. Kłamliwy materiał wyemitowano na temat wyprawy zimowej na Manaslu.

D. KLÍČ KE CVIČENÍM

TEXT 1

7. *a. baza, b. butla tlenowa, c. rakiety śnieżne, d. narty skituringowe*
8. **Kontrolní otázky:**
 - a. *Mt. Everest*
 - b. *ósmá*
 - c. *Nie*
 - d. *nikt*
 - e. *7 członków wyprawy*
 - f. *północno wschodnią ścianą*
9. **Přeložte bez použití slovníku následující úryvky:**
 - a. *Każdą grupina bude vybavena radiovým spojením*
 - b. *Základní tábor expedice bude umístěn na ledovec*
 - c. *Lezení se uskuteční ve tříčlenných skupinách*
 - d. *V souvislosti s očekávaným výrazným sněžením*
 - e. *Lezci budou dostávat každodenní předpověď počasí*

KONTROLNÍ CVIČENÍ

2. **Rozhodněte, o kterou instituci se jedná:**
 - a. PZA- Polski Związek Alpinizmu, b. UIAA- Międzynarodowa Federacja Związków Alpinistycznych, c. JAMES- Słowackie Towarzystwo *Wspinaczkowe JAMES*, d. ČHS- Czeski Związek Alpinizmu, e. Fundacja Wspierania Alpinizmu Polskiego
3. Ucho skalne - Uprząż biodrowa - Szlak turystyczny - Szczelina lodowcowa - Stanowisko asekuracyjne - Lina pojedyncza - Krwawa pięść - Klub Wysokogórski - HMS karabinek - Droga wspinaczkowa - Zespół linowy - Wydłużenie dynamiczne
4. Wspinaczkowym – życiowe – świecie – zresztą – bohaterów – sezonie – leżący – wspomnianą – Kluczowe – łączący – młodzieńca – robiąc – skromniejszy
5. **Bez znalosti obsahu následujících článků z horolezeckou tematikou přeložte jejich nadpisy:**
 - a. V labyrintu instruktorských stupínků- právní stav lezeckých školení v Polsku
 - b. Národní tým sportovního lezení na rok 2012- bude hymna?
 - c. Subjektivní test lezeckých bot Konradem Ociepkem včetně doplnění
 - d. Nejzajímavější polské přejezy 2011 podle webu wspinanie.pl
 - e. Šopén a Mnich, neboli nový drytoolová oblast v Krkonoších

- f. Výtah do nebe...
- g. Push the Limits už záhy!
- h. Mládežnický a juniorský polský pohár v Jaworzinie
- i. O lidech a mimozemšťanech aneb trio se vrací ze Švýcarska
- j. Lživé sdělení na TVP1 ohledně expedice na Gasherbrum

6. Najdi odpovídající definice daných slov:

Wspinaczka lodowa	sport ekstremalny uprawiany w warunkach zimowych na pionowych (i nie tylko) ścianach pokrytych lodem, lodospadach (zamrzniętych wodospadach) i różnych formacjach sopli
Zapieraczka	technika wspinania, używana najczęściej w kominach
Zespół linowy	kilku partnerów, którzy razem się wspinają albo idą po lodowcu; zespół jest powiązany liną
Żywotność	czas przechowywania przed pierwszym użyciem i czas użytkowania naprz. liny, który jest dla użytkownika bezpieczny
Ściana sztuczna	obiekt przystosowany do wymagań wspinaczki (wieża ciśnień, szyb windy czy ściana budynku) albo specjalnie w tym celu zbudowany
Psycha	morale wspinacza, jego preferencje psychiczne do uprawiania wspinaczki
Oczko	chwyt w postaci pojedynczej dziurki; oczka często występują w wapieniu
Komin	formacja skalna w kształcie komina najlepiej nadająca się metodą zapieraczki
Kluczowe miejsce	najtrudniejszy technicznie odcinek drogi wspinaczkowej
Łojant	sportowcy najczęściej wspinają się na kamienie, skałki, czy góry zbudowane z różnego rodzaju; alternatywą dla naturalnych form skalnych są sztuczne obiekty wspinaczkowe

7. Rozhodni, zda jsou následující tvrzení pravdivá nebo lživá a odpověz P nebo F (pravda – fałsz).

- a. F b. F c. F d. P e. F f. P g. F

5 ZÁVĚR

Záměrem práce bylo vytvořit slovník o 200 výrazech, provést jeho analýzu a vytvořit pracovní listy pro inovaci výuky tlumočení a překladu formou cvičení. Za specializaci, na niž se vše zmíněné zaměřilo, byla oblast alpinismu, jakožto nadřazeného termínu s podtitulem horolezectví, jakožto stěžejní oblasti.

Při tvorbě slovníku byl důležitý fakt naprosté absence jakéhokoli polsko-českého nebo česko-polského horolezeckého či alpinistického slovníku. Proto jsme se také stala autorkou sta procent českých ekvivalentů, na základě definic a popisků v lezeckých internetových zdrojích. Dá se tedy říci, že se jedná o první polsko-český horolezecký slovník, který obsahuje také polské i české definice.

Přehled poznatků byl uzpůsoben jazykovým jevům týkajícím se zejména slovtvorby. Ke zpracování teorie byly, v jako jediné části práce, použity knižní zdroje. Na její závěr došlo k analýze pojmů a na základě padesáti náhodně vybraných výrazů také předveden výskyt předem popsané teorie. Byť se nemůže jednat o statisticky významný výsledek, ukazuje graf poměrně názorné zastoupení jednotlivých jevů.

Praktická část zaměřená na inovaci výuky překladu a tlumočení se skládá z tří částí, kde je vyobrazena kratší slovní zásoba týkající se konkrétních textů z cvičení, jež je doplněna o nejbazálnější horolezecké názvosloví. V praktických cvičeních je kladen akcent na seznámení s horolezeckou terminologií a specifickým stylem vyjadřování. Důležitá je zde práce s textem, schopnost jeho porozumění a rychlého zapamatování si hlavních informací. Složitější cvičení jsou prokládána jednoduššími a zábavnějšími pro odlehčení. Na úplný závěr pak přicházejí cvičení, která jsou určena dvojicím.

K tvorbě práce s tímto tématem přispěla osobní zkušenost s alpinismem a zejména horolezectvím jako sportem, který je důležitou součástí mého života. Vlastní mnohaleté zkušenosti pomohly nejen při tvorbě slovníku. Trávení volného času v horách považuji za rychle se rozvíjející fenomén, se kterým se budeme nejen jako překladatelé setkávat stále častěji.

6 PŘÍLOHY

Velmi důležitou součástí této bakalářské práce je slovník obsahující 200 hesel včetně jejich polských a českých definic z oblasti alpinismu a horolezectví, který je pro svou rozsáhlost přiložen na CD.

7 ABSTRAKT

Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překlada a tlumočení (Specializace: Alpinismus- horolezectví)

Klíčová slova: slovo tvorba, alpinismus, horolezectví, polsko-český překlad, praktická cvičení

Záměrem práce je zpracování nejužívanější slovní zásoby z oblasti alpinismu, zejména horolezectví. Předkládaná práce nejprve zpracovává teoretické podloží týkající se slovní zásoby o dvou stech výrazech zpracované a přiložené na disku. Dále tuto slovní zásobu analyzuje. Stěžejní částí jsou pracovní listy zaměřené na inovaci překlada a tlumočnictví v rámci zvolené oblasti.

8 ABSTRACT

Terminological base and thematic worksheets for the innovation of the translation and interpretation education (Specialization: alpinism- mountaineering)

Key words: word creating, Alpinism, mountaineering, polish-czech translation, practical exercises

The objective of the bachelor thesis is processing the most common vocabulary from the field of Alpinism and mountaineering. The first part of the work assesses the theoretical foundations of vocabulary, which contains two hundred words. This dictionary is processed on attached compact disc. There is also the analysis of vocabulary in thesis. The main parts of the thesis are worksheets focused on innovation of interpretation and translation from polish language.

9 ANOTACE

Autor: Kateřina Najmanová

Fakulta: Filozofická

Katedra: Slavistiky, sekce polonistiky

Název bakalářské práce: Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překladu a tlumočení (Specializace: alpinismus- horolezectví)

Vedoucí bakalářské práce: Doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Počet znaků: 51 467

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 8

Klíčová slova: slovo tvorba, alpinismus, horolezectví, polsko-český překlad, praktická cvičení

Autorka vytváří polsko-český tematicky zaměřený slovník, popisuje jazykové jevy, k nimž dochází v představované slovní zásobě a sestavuje pracovní listy sloužící k inovaci praktické výuky překladu a tlumočení polského jazyka.

10 Bibliografie

Info Hudy- základy bezpečného lezení, 2006

JADACKA, H., *Kultura języka polskiego-fleksja, słowotworstwo, składnia*, Warszawa 2007.

Katalog Beal, 2009

Katalog Beal, 2011

KLIMEŠ, L., *Slovník cizích slov*, Praha 2005.

Manuál Lanového centra Proud Olomouc (2004), interní materiál LCP Olomouc.

MARKOWSKI, A., *Kultura języka polskiego-teoria, zagadnienia leksykalne*, Warszawa 2007.

MARKOWSKI, A., *Nowy słownik poprawnej polszczyzny pwn*, Warszawa 1999.

PRZYBYLKA, R., *Wstęp do nauki o języku polskim*, Kraków 2003.

SERETNY, A. – LIPIŃSKA, E. , *ABC metodyki nauczania polskiego jako obcego*, Kraków, 2005.

Skripta pro předmět Horolezectví 1 (2006), interní materiál Katedry rekreologie, FTK UP.

11 Internetové zdroje

<http://5kdhpawel.w.interia.pl/sloownik.html>

<http://aktywni.pl/aktualnosci/wspinaczka-bloczki-kierunkowe-i-inne/>

<http://altika.pl/index.php/poradnik-wspinaczkowy/60-sowniczek-wspinaczkowy.html>

<http://bialydunajec.org/pliki/linowa/ver9/2.1%20%20Liny.pdf>

<http://bsmpelcznica.pl.tl/Jak-wybra%26%23263%3B-line-do-wspinaczki.htm>

<http://cs.wikipedia.org>

<http://pl.wikipedia.org>

<http://pza.org.pl>

<http://www.affekt.cz/horolezectvi/horolezecka-lana/dynamicka-jednoducha-lana/dynamicka-lana-50-m>

<http://www.extreme.banzaj.pl/Wspinaczka-sportowa-czyli-czwarta-dyscyplina-alpinizmu-3903.html>

http://www.fit.vutbr.cz/~karafiat/tmp/All/HorolezeckaMetodika/top_rope.pdf

<http://www.geology.cz/aplikace/encyklopedie/term.pl?piskovec>

http://www.gore-tex.cz/remote/Satellite?c=fabrics_cont_land_c&cid=1183947839839&pagename=goretex_cs_CZ%2Ffabrics_cont_land_c%2FFAQ

<http://www.gory.info/artyk.php?id=89>

<http://www.horolezeckametodika.cz/horolezectvi/jisteni/jistici-body>

<http://www.hudy.cz/hudy-info/outdoorove-aktivita/lezeni/jak-spravne-jistit.html>

<http://www.raveltik.cz/cz/produkt/rurp/>

<http://www.slack.cz/>

<http://www.svetoutdooru.cz>

<http://www.tatry.turystyka-gorska.pl/slownik.htm>

<http://www.wspinaczka.one.pl/slowniczek.html>

<http://www.zzrgjasmos.pl/beal.pdf>